

El Centre de Lectura es va fundar l'any 1859 i en aquella situació política va tenir dificultats perquè fos autoritzat. Des de 1846, la ciutat de Reus estava governada per un alcalde-corregidor, un delegat especial nomenat pel govern per controlar la vida política local. Aquest càrrec, segons Gras i Elias (*Historia de la ciudad de Reus desde su fundación hasta nuestros días*. Pàg. 354), se debía al favoritismo, sin que se preocupasen de los intereses de la población.

El Centre de Lectura, reducte d'idees liberals en els seus inicis

En aquest context històric, un dels primers problemes que va tenir el Centre de Lectura va ser el del seu nom, ja que els promotors volien que s'anomenés Centro Popular de Instrucción. Com que estaven prohibides les associacions polítiques no es permetia un títol que traslluïa certa tendència democràtica, i més encara quan per demòcrates començàvem a ser coneguts a Reus dos dels joves que més bregaven entre els iniciadors del Centre (Güell i Mercader: *Coses de Reus*, pàg. 92-93).

Aquests dos joves eren el mateix Güell i el metge Tomàs Lletget, que va ser president de l'entitat de 1861 a 1866 i 1868 a 1875. Lletget va pertànyer sempre al partit republicà i fou un dels dirigents de la revolució de setembre de 1868 a Reus (Anguera, Pere.: *El Centre de Lectura de Reus. Una institució ciutadana*. Pàg. 19-25). Metge dels banys de Fitero (Navarra), era un home d'una vasta cultura com ho demostren el nivell científic de les seves obres.

A l'Arxiu Municipal, en un lligall sobre ensenyament, un document descol·locat deixa clar el control que des del govern civil es feia de les activitats del Centre de Lectura, i es cospa l'ambient de Reus a les agonies del règim borbònic. En un ofici reservat, el 27 de gener de 1864 el governador sol·licitava al corregidor, Ramón Fernández Zandrera, un

informe de les activitats que es feien al Centre. Els paràgrafs que copiem de la resposta del corregidor no necessiten comentari: Desde que tomé posesión de esta alcaldía-corregimiento y me enteré de la existencia de la sociedad de que se trata, me infundió algunos recelos de que ese establecimiento, si bien en apariencia meritorio y laudable, podía ser desvirtuado y hasta servir de instrumento para proyectos y fines contrarios a la pública tranquilidad de este vecindario y convertirse en semillero de ideas perturbadoras, y que solivienten gravemente la juventud, bajo el pretexto o presunción de instrucción. (...) Es una sociedad en la que dominan y se fomentan las ideas democráticas. En ella se juntan todas las personas a quienes en esta ciudad más particularmente se conocen por defensores de aquellas ideas. Allí se tratan continuamente entre los socios cuestiones políticas y se defienden los principios más peligrosos... Casi todas las representaciones que en sentido democrático se han suscrito en esta ciudad, han sido firmadas de mesa en mesa en el café establecido en aquella sociedad; y finalmente se tiene un particular empeño en que figuren siempre en la junta directiva los principales gefes del partido democrático y especialmente el presidente que lo es el médico D. Tomás Lletget. Acusa Lletget de ser un empleat del govern com a director dels banys de Fitero i esa

circunstancia se aviene muy mal con la de ser el principal gefe de la democracia de esta ciudad. Con la presidencia del Centro de Lectura imprime en él el color de sus ideas, y siguen ciegamente su voz y su deseo tres o cuatro cientos trabajadores fabriles que son el núcleo de aquella sociedad en la que constituyen mayoría. Critica la prensa que rebía la sociedad, La Discusión, El Pueblo i La Democracia, perquè cap d'ells defiende ideas conservadoras en mayor o menor escala.

El comunicat continua dient que és greu el fet de confiar la presidència a persones tan marcadament addictes al partit democràtic (republicà), i també esmenta que hi ha d'altres societats controlades pels demòcrates, com són l'Alba i l'Ateneu, si bien éstas no causan el recelo, por no tener la importancia de esta, ni están dirigidas por personas de la significación política que tienen las que se hallan al frente del Centro de Lectura.

Com que el corregidor sabia perfectament que malgrat el règim conservador de la Unió Liberal, a Reus dominava l'element democràtic, aconsellà al governador que a pesar de todo sería mal recibida la disolución de la sociedad (...) no se evitaría el mal que se lamenta, antes al contrario, temo que aumentaría, puesto que de pública que es ahora, convertiríase después en

secreta y sus efectos serían mucho más perniciosos. Segons ell, s'han d'adoptar unes altres mesures que corten el vuelo que va tomando la idea revolucionaria en aquella sociedad, ya confiando la dirección a una persona elegida por V.S. o el Gobierno y retribuida por la propia sociedad (...) o aquella medida que se juzgue más aceptable y que conduzca al logro de un satisfactorio resultado. A la tardor de 1863 la Societat Coral del Centre de Lectura va guanyar per segona vegada un premi en un concurs de Barcelona. L'Ajuntament, com a mostra del recel que tenia vers el Centre, no el va felicitar.

Aquesta merescuda fama que tenia el Centre de Lectura de ser el lloc de difusió de les idees liberals i de conspiració contra el règim unionista a Reus, havia de comportar la repressió corresponent. A la primera temptativa d'aixecament de Prim, al gener de 1866, el Centre fou clausurat sota l'acusació que alguns dels seus membres conspiraven contra el govern.

El senyal del Centre en dues de les seves primeres versions

• Biblioteca CDLR